ПОЈЕДИНИ БРОЈ 50 ПАРА.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 400 К на годину, 200 К на пола године, а 100 К на четврт године; за Америку 5 долара на годину. Претплатити се може као на четврт године.

Издавалац „Застава“ д. друштво.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом.

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Лазарева улица број 14. — Телефон бр. 110.
:: Рукописи се не враћају ::

Издавалац „Застава“ д. друштво.

Број 161. Нови Сад, у четвртак 21. јула 1921. Година LII.

Зашто је Француска велика?

Повод ми је дао овоме чланку писање у начелу „Јединства“ и у појединостима г. др. М. Величковића-Свињарева о корупцији код нас. Тако јуче прочитах на последњој страни „Journal de Debats“ како је марсељески народни суд осудио вишег полицијског инспектора марсељеске полиције некога Босвиела због уцене на 2 године затвора и 5000 франака глобе. Како је ово дивна земља, како су ово велике судије! Колико бисмо били срећни ми Срби када би се и код нас овако радило. Али ће још много воде Дунавом протећи док ми достигнемо Французе иако бејасмо пуне три године њихови ученици.

Код нас корупција узима из дана у дан све већега маха. Код нас онај који се дигне против корупције, или бива врло брзо ућуткан или извикан за будалу. Они који стварају корупцију имају на свима странама и у свима слојевима друштва своје пријатеље.

Зато нам је најбољи пример атентат на нашега љубљенога Регента. Јер погледајмо само наш Нови Сад, у коме је један виђени адвокат и члан демократске странке отворио читаву прљаву трговину са пасошима, ко ти још преко њега није добио пасош за све стране света, наравно за добре паре. И ми сви знамо ко је тај господин, и нико се, против њега не дигне. Зар се не намеће питање: ко је Милошу златару и његовој породици израдио пасош? Ко ли је тај инспектор железничке дирекције, који је до Марибора испратио у своме купеу I. класе Симицу Марковића и Павла Павловића? Ко ли је тај, што диже читаве шлепове медикамената од Аустријанаца напуштених у Паланци? Ко ли је тај што придиже намештај Трговачког Удружења? Ко ли је тај виши официр у Министарству Војном, који гања једнога поштеног инвалида и чиновника, што овај тера лопове из војске?

Та далеко би нас одвело, када бисмо ређали овакова питања; јер по њима не бисмо имали ни једнога учесника, који би могао показати одличан успех. Али, сви они који хоће да се боре против корупције, треба да се удруже и да свакога изнесу на светлост белога дана, па ма ко то био и ма којој странци припадао. Јер само овако радећи ми можемо изкоренити корупцију и лоповлук нашега друштва.

Тиме ћемо допримоћи да се прилике у нашој држави консолидују и да наша млада држава, која је створена крвљу наших најбољих синова, уђе у ред Француске и Енглеске, а све дотле, док ми будемо ћутали, или корупцију оговарали, по кафанама, при чаши пива и вина, дотле ће госпођа корупција царовати. Нека само један поштен човек посматра живот, каквога богатога трговца, виђеног адвоката, праведног судију и поштеног благајника какве државне институције, па ће видети колика је моћ и сила протекције. Да, она обара и руши све, она је као црв што временом обори и најбољи и најлепши храст. Зато боримо се против корупције, јер је она мати бољшевизму и сви они, који желе срећу себи и нашој Отаџбини, изиђимо удружени у густе фаланге и објавимо рат корупцији, јер нам је то једини спас. Не штедимо ни министра, ни ђенерала, ни трговца, ни ратара и бирташа нити икога ко помаже корупцију.

Чистимо наше друштво од свију оних, који било да стварају било да одржавају корупцију. Учинимо све па да наше друштво и наш народ буде поштеђен од корупције.

Рат корупцији!

Инвалид **Љуб. Ст. Ђорђевић**
секретар „Народне Одбране“.

Једна нација.

„Вредна, дисциплинована, богата, ова млада нација има сва средстава да постане убрзо једна држава модерна и демократска“. Шта мислите о коме је реч? Да вам баш не кажемо одмах, да би вас окушали у загонеткама, слушајте. Француска треба да помаже тај народ, тако бар вели један посланик француски, који је ишао на гробље погинулих француских војника, којима и са наше стране да буде слава и хвала. Село је било окићено француским и другим заставама, деца су певала Марсељезу, на француском разуме се. То је лепа земља пуна искрене и дубоке симпатије за француску. Парламент је дочекао у свечаној седници, истога именованога. Влада је потпуно уважена од осталог народа а сигурност је таква, да би многи велики народи могли да позавиде. Ех, по овом последњем знам да сте погодили да је реч о Албанији и нећу да вам ни кријем бадава, да је збиља о њој реч; што је у осталом и очигледно.

Врховни Савет се састоји од четири лица; министарски кабинет пак броји шест, који ће без сваке сумње бити врло демократски. Турска је упропастила ту цивилизовану земљу, која се, као што је познато, вековима борила за своју слободу, (а нарочито у последње време.) Нигде толеранција није тако велика као у Албанији; она има много техничара али су они учили у Цариграду, Бечу, Бостону, Риму, Паризу и никако не могу да се сложе и зато ће да позову француску; и ко буде тамо отишао нека зна, да га чека лепа будућност. Албанија је богата; златан новац је у обичној циркулацији. Земља још није ни дирнута а под земљом сигурно има руда. Има дивних шума. Неизмерне равнице, лако наводњиве су згодне за памук. А француски трговци би могли да сместе много производа у албанским базарима. Границе су јој у опасности; а њена влада против сваке правде и разлога још није призната, иако је уједно изабрана; а тиме се обесхрабрује народ ваљан, и који је по томе сличан француском. У школама се свугде учи француски а и иначе га многи говоре. Него ја мислим да вам је доста. Па да пређемо са шале на збиљу. Албанско питање је код нас на дневном реду, а и важно је за нас. Француски скупштинар има врло добру идеју кад пожурује да француска ухвати што пре везе, док је други не би предварили. А шта ли тек да кажемо ми, што нам је она пред носом. Нова „Римска Империја“ сигурно већ мисли на то, управо она већ деценијама ради, па иако се повукла са Валоне ипак треба да пазимо; они ће пробати да пођу старим римским путевима.

Међу нама и албанцима има распри, нарочито сада у нашој земљи. Али кад будемо искоренили хајдучију, ми треба и даље да погледамо. Албанско приморје није згодно, земља није богата, а народ је прамитиван, те су му и потребе и амбиције мање. А ми смо му најближи. Истина Јаси Оскар мисли да где проради жељезница одмах се јавља и национално питање. Али ми имамо и обратних примера. А једном, а да и не говоримо о више жељезничких пруга, ми би могли да вежемо потпуно економски Албанију за нас. Албански народ постоји, осећај народни такође и шта да дозволимо да се он развија против нас, кад може уз нас а против других.

То су добри борци те могу и нама а камо ли себи, да послуже том врлином. Само мало увиђавности и провиђавности те ћемо имати једног непријатеља мање, а доброг борца више. Ко пре по девојку, онога је. Зато ако се буду градиле нове жељезнице, да не заборавимо на ову, којом можемо привући једну још не уређену масу од милиона и по к нама, а према нашој вештини, коју би могли сами уредити и определити на нашу и њихову корист. Они чак имају и неких родбинских веза са неким нашим племенима; па има и неких заједничких традиција. А по г. Цвијићу има тамо крајева чак Србима насељеним.

То би све требало умети искористити. Успех је сигуран а труд неће бити велики и исплатиће се.

Л. Б.

ПОДЛИСТАК.

НА СВРШЕТКУ ПОЗОРИШНЕ СЕЗОНЕ У ПРАГУ.

Без учешћа светских певача завршава Прашки „Народни Дивадло“ овогодишњу своју оперску сезону с малом изменом у својим аналима. А та је, да се овогодишња разликује од лањске само у томе, што је г. Ријавец, оперски певач из Загреба, певао у Сметановој „Проданој Невести“ и Пучинијевом „Бохему“. Успех беше велики, али само зато што Праг купи на своју бину само Чехе и никог више, он не беше ангажован.

Немачки „Neues Deutshes Theater“ имајући већу посету светских певача, Флета, Слезак, Масаријева, Леманова, Шуберт, Бакланоо и Иличић, завршава овогодишњу оперску сезону помпезније него обично. Ово је због тога, што се у комичној опери од Блеха „Strohwitwe“ опрашта с најмилијим од гостију, са г. Иличићем, који одлази на свој нови ангажман у Берлин.

Од нарочитог ће интереса бити овај дан не само за уметничку јавност Прага него и за нас. Јер успех г. Иличића, колико треба приписивати његовој генијалности, толико га исто треба приписивати нацији, којој припада. Споменух, да ће овај дан бити од нарочитог интереса. А то споменух зато, што је као последња репризa за опроштај изабрана комична опера „Strohwitwe“ од Блеха, која је пре два дана давана као последња премијера за ову сезону. Грандиозно дело по својој музичкој вредности, дало је прилике г. Иличићу, да се као носилац тенорске партије открије у свој својој величини певачкој, и да још једанпут изненади и величином обима свога гласа, и лепотом боје свога гласа, и савршеном лакоћом певања већ досада толико пута од њега изненађену публику Прага. У бурним овацијама приређеним му од одушевљене публике учествовали смо и ми његови земљаци с највећом радошћу. Јер док су нас Олимпијске утакмице овогодишње, приређене у Прагу, бациле на пето (претпоследње) место у натицању шпорта, дотле нас је уметност певања (захваљујући г. Иличићу и г. Ријавцу) ставила за сада на прво место и пронела нам славу како широм Чешке, тако и широм Немачке. И тако, док се у Прагу грозничаво а и с болом, спрема опроштајно вече свом најмилијем певачу, ја хоћу, да се мало овде задржим, и да у име овдашње наше интелигенције обратим се нашим управницима опера у Београду, Загребу и Љубљани; — а посебице г. Гролу, Управнику Београдске драме и опере. Да ли су г. Гролу позната, како имена, тако и успеси наших певача на страни г. Патијере, г. Иличића и г. Ријавца? Да ли је г. Гролу познат оперски персонал велике опере Чешке, где Чеси иступају пред своју публику само и само са својим људима, мада су им ти њихови људи много и много мањи од наших напред набројаних великана светског гласа? Ако му је све то познато, па ако поред свега тога није ступио у везу с нашим људима, за осуду је онда таква управа, која је од нашег позоришта и опере, нарочито опере, створила дом за избеглице, мада у уметности нема сентименталности него вредност. Јер док Загреб тера једног пролалог тенористу, док му Осек као неспособном отказује ангажман, дотле му београдски капелници не само дају прве роле, него га дижу и кују у звезде. Док се како сам рекао све нације брину само за своје људе, дотле само наша београдска опера даје првенство туђинцима и странцима. И ако је г. Патијери везан за Дрезден, и ако је г. Иличић везан за Берлин, и ако је г. Ријавец везан за Лондон, ипак се може наћи начин, да ма један од њих буде везан за Београд.

Наша омладина одавде учинила је корак и у томе послу. На молбу нашу умољен је г. Иличић, да, ако је икако могуће, поруши ангажман за Берлински „Deutshes Westen Theater“, и да се преко обичаја оперских великана понуди нашој опери, нашто је он после извесна колебања пристао. С радошћу очекујемо одговор Управе Београдске опере г. Иличићу на његово писмо, инспирисано од стране академске омладине у Прагу. Јер је омладина акдемска, која је на страни, искусила и видела принцип свих великих нација, а тај је, да се првенство даје само и само својим људима. Зато, док је још времена нека се исправи у нашој опери пређашња за нас фатална грешка, коју је још могао да поднесе „Мањеж“; али, коју несме поднети нова зграда нашег позоришта, коју народ подиже зато, да чује не само добре певаче, него и свој лепи језик. А не као досад, да су се с бине чули или страшни изговори или уопште неразумљиве речи. Па зато, пре него што уметнички анали забележе у своје странице вечности опроштајни дан Иличића с Прагом; који ће по својој грандиозности превазићи онај познати његов опроштајни дан у Грацу, кад је на рукама најотменијих дама ношен кроз улице градске; — ја мислим, да ће се инспирацијом овога чланка, који је израз овдашње наше интелигенције, постићи његова жеља. А та је, да се овогодишња грешка од стране Управе Београдске опере поправи тим, што ће њеним заузимањем идућа година довести до сретнијих резултата. И тако г. Иличића, као и сва велике певаче неће уграбити Америка, Енглеска и Немачка, него Београд.

Праг 24./VI. 1921.

Стеван Загорчић.
канд. мед. и новинар.

Куда ово води?

Дописник београдског листа „Балкана“ који свакако живи у Новом Саду, већ и трећи пут напада новосадску полицију, а у 178. броју поменутог листа, отворено је рекао: да је Нови Сад легло комуниста и завереника и да је зато одговорна новосадска полиција.

Нема сумње, да је то једна жалосна појава и наша општа срамота. Но не треба за то одговорном чинити новосадску полицију, већ оне у Београду, који су још прошле године рачунали на комунистичке куглице па су их шаком и капом помагали, да се несметано организују. Зашто је то било, то је садањи резултат показао, смер њихове организације.

У 178. бр. „Балкана“ стоји и то, да у Новом Саду постоје две полиције: и то државна т. ј. жељезничка полиција и друга општинска, и одмах додаје, да су сви органи градске полиције један другом род, имају залеђе у Београду те се не боје одговорности!

Како је дописник прво навео државну т. ј. комесаријат жељ. полиције, нека ми буде дозвољено запитати га, па шта је делогруг те државне односно жељезничке полиције? Свакако спречавање крађа на станицама као и будним оком пратити кретање појединих сумњивих људи, који путују жељезницом. Колико та скупа установа одговара своме задатку, показао нам је овај случај атентата, а госп. дописник ипак је одпевао славопојку комесаријату жељ. полиције, да су „својим истрајним радом похватали све комунисте, који су у вези са атентатом, те покупили бомбе, мине и друго оружје које су комунисте сакрили.“

Није ми познато, ко је исте похватао, али моје скромно мишљење је, да је све комунисте у Новом Саду, похватао сам онај лудак Стејић, који их је све проказао. Да, само атентатор Стејић; јер да је исти после атентата извршио над собом самоубиство, као што је било предвиђено у њиховој погодби, и београдска полиција а и комесаријат жељ. полиције, стајали би скрштених руку. И ако су Стејић и другови у Н. Саду становали, истрага је показала да су они често возом путовали, муницију преносили, из Београда до Новог Сада, и то све пред очима држ. полиције, која је на станицама Нови Сад, Инђија, Земун и Београд. Држим да сви ти комесаријати до атентата нигде нису у својим белешкама забележили, да Стејић, Чаки, Мојзеш и други путују у намери да створе преврат у држави и да изврше атентат на владара, министре и нар. скупштину. Дакле није ни та држ. полиција имала баш оргусове очи, јер све се то збило уз њих и поред њих, те и госп. Жика Лазић, организатор те установе неће бити баш потпуно задовољан са радом те држ. полиције, коју је он створио. Да, испред лица те полиције путују Јулка и Латинка Манојловић неколико пута за Беч и Пешту, и Бог зна куда, доносе чекове који им у Београду „неко“ исплаћује, а од Шпилфелда и Суботице па до Београда, нико не извештава г. министра о томе и ако су оне обе и брат им Лаза још пре 2 године баш од самог министарства унутрашњих дела обележени као опасни комунисти.

Новосадска полиција није ни могла радити на спречавању организације комуниста. Њојзи је госп. Светозар Прибичевић као министар унутр. дела везао руке још пре годину и више дана, када је издао оно фамозно *„поверљиво“* наређење, да општинске полиције без његовог одобрења, политичка хапшења не предузимају, већ само да будним оком мотре на кретање комуниста. Аферим, пре годину дана рачунало се на комунистичке куглице, па им је било дозвољено и одржање оног шкандалозног комунистичког збора у Новом Саду, где су комунисте онако ружно изгрдиле владара, владу, народ државу и земљу, која им даје хране за та њихова погана уста, да сеју неморал, раздор и неред у земљи!

Госп. дописник „Балкана“ и ако је можда полицајац, видим да не познаје прилике у Новом Саду. Град Нови Сад пун је разних индивидуа, за које би се могло поставити питање од куда и од чега исти живе. Међу њима има дабогме највише комуниста, који нису добили заслужно место — са оне стране браве. Посве је лако критиковати новосадску полицију; али зато није ни најмање крив г. др. Арсен Милутиновић, јер он је шеф кривичног оделења, те са комунистама ни он а ни његови органи немају никаква посла. Политичких агената на новосадској полицији и нема, јер госп. министар не даје за то новаца. Ако дакле има неке кривице, онда је одговоран само бивши шеф полиције, г. др. Ковачевић, који је сада у министарству унутрашњих дела у Београду. За његово време су комунистама порасла крила, која као што се види, ни државна полиција не може да саломи или сасече, док они сами нису себи саломили крила.

На овај начин могло би се много што-шта пребацивати; но то не води ни до каквог циља. Не треба дакле кривити новосадску полицију, која је и иначе много претрпана послом а радне снаге, са малим изузетком, неспособне су. Ово се најбоље види отуда, што је недавно г. министар унутрашњих дела поставио једног одпуштеног жељезничког скретничара, без икакве квалификације за полицај. писара у сред Београда, (који је ових дана полагао приватно први разред гимназије!) Овоме не треба коментара.

Случај са рушењем слободе је за осуду, па ма ко то вршио. Но у томе се не разликују све полиције.

Аустрија је имала свој т. зв. „Пригл-Патент-гезец“, али њина слобода ипак је била поштована. На жалост то код нас није, а није стога, што смо сви нервозни, занесени, а власти су се дочепали они, који нису ни у сну мислили да ће то постићи. И тако нам не остаје ништа друго, но да сачекамо време, када будемо имали спремније људе, а сада када и скретничари постају полицајски писари у престоници, а шустери и шнајдери полицијски агенти, онда је свима нама лична слобода одлетела у ваздух. — Sapienti sat!

Argus.

Захвалност у име Врањанаца.

Господину

Мити Ђорђевићу, управитељу, председнику одбора за скупљање прилога пострадалим Топличанима и Врањанцима.

У Новом Саду.

У име 8796 најсиромашнијих душа пострадалог среза Јабланичког у округу врањском, сматрам за свету дужност, да Вам овим путем изјавим захвалност за Ваш труд и неуморно заузимање око прикупљања добровољних прилога у храни и новцу по нашој милој Војводини, и молим Вас, да тако исто приме особиту захвалност сва она лица и општинска поглаварства, као и новчани заводи и остала подузећа, који су својим радом и прилогом притекли у помоћ да спасу децу и родитеље оних бораца и јунака, који на свима бојним пољима и у свима борбама имађаху пред очима само ослобођење и уједињење наше нације у једну и слободну државу.

У најтежим данима њиховог живота, Ваша Војвођанска помоћ приспела је њима као Вашој браћи и тиме ублажила много своје муке и избавила толики број душа у целоме пострадалом крају, од очигледне смрти, од глади.

Примите уверење, да сте нас све Јабланичане толико обвезали и задужили за ову помоћ Вашу, Ваших сарадника и прилагача, да ћемо Вама и нашој браћи у Војводини бити до живота благодарни и захвални, а тако исто и наше потомство.

Прилажем списак, по коме је храна додељена, из кога ће се видети да је братска помоћ стигла и подељена у сваком крајичку нашега среза. Накнадно ћу послати списак подељене хране и новца у истоме срезу.

Вама и Вашим сарадницима и прилагачима нека је вечна хвала за ову братску помоћ својој браћи у Јабланици и осталим срезовима округа врањског, и једнако молимо Свемогућег Господа, да Вама свима он за овако хумано дело и спас своје браће надокнади и награди место нас, који ћемо само да Вам се одужимо лепим жељама и вечитом признању за учињене доброте.

Београд, 30. јуна 1921. године.

Ваш поштовалац

Милутин П. Драговић.
нар. посланик округа врањског.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

Француска и Америка.

Већ од подужег времена могло се приметити, да између Француске и Америчких Сједињених Држава постоји искрено пријатељство. Ту су биле честе међусобне мисије, дочеци, изјаве и свечаности. Сада су, опет, у Паризу свечано дочекали новог америчког посланика г. Херика, који је 14. јула заузео своје место. На станици га је поздравио г. Бријан. У сред највећег одушевљења је Херик загрлио Бријана и примио је од девојчица париских школа букет цвећа, који је положио на гроб непознатог јунака.

Из Пољске.

Пољски министар финансија г. Стечковски побија гласове, да влада намерава да штампа нове банкноте. Ако се шлеско питање повољно реши за Пољску, то ће појачати и учврстити њене финансије. У најскоријем времену ће власти предузети енергичне кораке против професионалних валутних спекуланата. Влада је одлучила да изврши један принудни зајам ради поправљања пољске валуте.

Врло је важна вест, да је пољска влада поставила за свога посланика у Прагу г. Пилца. Овај је поборник пријатељства између Пољске и Чехословачке и политике словенског или свесловенског јединства. Значи дакле, да су између Чехословачке и Пољске наступили пријатељски односи, што значи добит за све словенске државе.

Слом руске индустрије.

Руске новине ма да их бољшевичке власти уређују, ипак износе страшан слом и пропаст руске индустрије. Због оскудице угља и нафте а нарочито због нестанка стручнога радништва сада је према години 1919. индустрија метала опала са једном четвртином, продукција угља са 20 постотака, индустрија гвожђарија са 70 постотака, индустрија тканина са половином. И поред свега тога бољшевици имају дрскост да тврде, да они доносе напредак и благостање!

Неограничено право приватне својине у Русији.

Бољшевици у Русији сваким даном све више напуштају своја „спасоносна“ начела и установе. Они су отварали широм врата Русије страним капиталистима и страној индустрији. Сада недавно је совјетска влада издала указ, којим се укида забрана приватне својине новца и другог капитала. Совјетска влада је дакле дозволила, да сваки грађанин совјетске Русије може имати неограничену приватну својину. Биће да су совјетски комесари „стекли“ имања, те сада желе да ту своју тековину и обезбеде себи, јер не зна се шта носи дан а шта ноћ.

Грчка офанзива.

Са малоазијског фронта јављају да је грчка офанзива у току, и да су Грци успели да заузму Кара Хисар. Грчке су трупе напредовале у дубину 19 километара. Исти извештаји (из штаба грчке врховне команде) јављају да се турске трупе нагло повлаче и да у повлачењу чине невероватна зверства. До сада су Турци спалили 25 јерменских села. Жене и децу у тим селима злостављали су на најстрашнији начин.

Својина међу бољшевицима.

Из Хелсингфорса стижу вести, да је Лењин капитулирао са комунизмом. Вели се, да је совјетска влада објавила нов декрет, којим се поништавају раније одлуке о укидању приватног капитала. Од сада ће, вели се, сваки руски грађанин имати право да има капитал у неограниченој количини. Националне банкарске индустрије могу примати новац на текући рачун, а уплаћене суме не могу се одузети без предходног одобрења суда. Бољшевички листови се, шта више, надају, да ће једино прави капитал помоћи совјетској влади, да Русија обнови свој економски живот. Треба обновити велику индустрију, а то се може постићи једино помоћу великог капитала. За привредну обнову потребно је Русији најмање десет година!

ВЕСТИ.

— **Министар правде у Н. Саду.** Министар Правде г. Марко Ђуричић долази у среду 20. јула у Нови Сад у пратњи свога начелника. Одавде иде у Жабаљ, Тител и Ст. Бечеј. Г. Министар се налази на инспекцији.

— **Парастос.** Српска православна црквена општина новосадска приређује парастос покојном др. Лази Костићу сада у суботу 24. јула о. г. у 11 сати пре подне у св. саборној цркви. Позивају се корпорације, установе и грађанство, да присуствује парастосу.

— **Од црквене општине.** Умољавају се Срби православне вере припадници срп. црквеној општини новосадској, да ревносније уплаћују црквени прирез, јер само тим начином може општина удовољити својим великим обвезама, које се од ње траже.

Ако који парохијан пренебрегне да удовољи својој обвези према црквеној општини, мораће општина употребити присилне мере. Општина се врло нерадо лаћа тих мера, чије последице и трошкови падају само на терет немарних дужника. У Н. Саду, 18. јула 1921. Рачуноводство српске православне црквене општине новосадске.

— **Руски концерт у Новом Саду.** Руски уметници новосадске руске избегличке колоније приређују у среду 20. о. м. у Нар. Позоришту концерат са врло одабраним програмом. Почетак у $8^1/_2$ сати у вече. Цене позоришне.

— **Пожарна продукција.** У недељу је на новосадском пруду, „штранду“ г. Љубомир Аничић, генерални заступник „Минимакс“ апарата за гашење ватре, показао дејство тог апарата. Пред огромном масом света показао је г. Аничић пуњење те справе. Затим су запаљене две гомиле сандука; на једној је показао сигурно дејство „Минимакса“, а на другој пак брзину, јер је ватра за неколико тренутака била потпуно угушена. Оба покушаја су добро испала и г. Аничић је за своју вештину био награђен аплаузом присутних.

— **Нов помоћник.** Последњом наредбом г. Министра Војног постављен је за помоћника команданта места у Новом Саду, пешадиски ппуковник г. Радослав Кара-Марковић, који је до сада био на служби у Крагујевцу.

— **У пажњу Здравственом Одсеку.** Многи грађани из Футошке улице, да све до градског купатила туже нам се, како поједини сопственици кућа гаје читаве чопоре свиња. Оборе не држе чисто тако да се из њих развија смрад, да сироти околни становници не смеју ни ноћу при овим јунским жегама, да држе отворене прозоре. С тога молимо шефа здравственог одсека, у име народнога здравља, да све куће у којима се држе свињи прегледа, и сопственике казни и нареди, да свиње држе ван вароши, јер се болести брзо шире, и није право да становништво страда због ћефа појединаца.

— **Прослава Петров-дана у Турији.** На Петров-дан, када су широм наше Краљевине, од Балкана до Адрије, милијони срца са искреном радошћу молила се Богу за срећу и здравље нашег славом-увенчаног Краља Ослободиоца, када су широм наше Краљевине грмели топови и ориле се песме у знак велике радости, приликом 77-ог рођендана нашега краља, сакупили су се тога дана и становници општине Турије, да једнодушно манифестују своју радост, у башту код жељезничке станице. Пре подне је општински парох г. Василије Јојкић, уз присуство целокупног становништва, одржао Благодарније, а после подне је програм прославе почео у 4 сата ногометном утакмицом између Т. Ф. К. „Соко“-ла и Ст. Бечејског Фотбал Клуба, која се после обостране лепе игре, свршила резултатом 7 : 1 у корист Турије. После утакмице је целокупно становништво са бандеријом кренуло се у башту код жељезничке станице, где је уз свирку и песму настало народно весеље. Сви учесници су, у најлепшем облику, дали дубоког израза свога дивљења, јуначким и истрајним подвизима нашег миљеног Слављеника, а разишли су се дубоко у ноћ непрестано кличући: Да живи Његово Величанство Петар I. Краљ Срба, Хрвата и Словенаца! Да живи Његово Височанство Регент Александар! Да живи председник Краљ. Владе г. Никола Пашић.

У Турији 13. VII. 1921. *В. Н.*

— **Објава.** Одбор за чување споменика Бранка Радичевића, преместио је свечани годишњи помен на Бранкову гробу од 23. о. м. на недељу 24. о. м., те се срдачно позивају сви родољуби и поштоваоци Бранкови, да изволе тога дана доћи у Карловце на Стражилово, где ће се пред подне на Бранкову Вису одржати помен Бранку и затим у току дана народна слава. *Одбор.*

— **Поузданички састанак у Пивницама.** У недељу 17. о. м. одржали су: г. г. др. М. Свињарев-Величковић, проф. Д. Ђукић, Душан С. Монашевић и Г. Мирковић поузданички састанак у Пивницама. Сва четири Новосађанина говорили су народу о актуелним питањима у нашој држави. Народ је (њих до 500) са великом пажњом и одобравањем саслушао све говорнике позвавши их да се оваки састанци што чешће одржавају. Пивничани су за време говора више пута викали: Живео Краљ Петар! Живео Пашић! Из тога, а када се узме у обзир и да је радно време у највећем јеку, па да је ово тек поузданички састанак, за који су само неколицина знали, види се да радикална странка у Пивницама одлично стоји у пркос свима противницима њеним. Живели свесни пивнички радикали!

— **Мађарорсаг у Белој Цркви.** Овога момента имамо у рукама један званичан документат и то превод дипломе на мађарском језику. Потпис преводиоца је на мађарском језику а поред њега блиста у потпуном сјају печат са светлом круном покојног Мађарорсага и овим натписом у кругу: Lázár Troján kir. tszéki magyar-román tolmács. Овај крајњи безобразлук десио се у Белој Цркви, а да не би ко посумњао, да је овај документат истављен пре потопа, јасно је на њему забележен датум од 15. јула 1921. год.

Питамо председника белоцркванског окр. суда: да ли има о овом знања, да ли постоји наредба и да се ови гадни печати у опште уклоне. Ако постоји, зашто није извршена. Шта мисле о свему овом господа Министар Правде и његови начелници.

— **Ухваћени разбојници.** Већ две године како су у Банату око Меленаца и Бечкерека жарили и палили неки разбојници. Најзад је ипак успело жандармерији, да ухвати цигане Михајла Гију и Матију Петровића. На њих пада сумња, да су извршили и нека разбојништва и грабежна уморства.

— **Руски кројачки завод.** При „курсу кројења и шва“, који се налази у згради мушке гимназије у Новом Саду, организована је и кројачка радионица, која прима све послове за кројење и шав веша и женског одела. Осим тога примају се и оправке и прераде белог рубља и мушких хаљина. Примање од 9—12 сати, цене: женске хаљине од 25 динара. Рубље од 7 дин. Преоправка мушких хаљина од 10 дин.

Графица *Толстој.*

— **Е. Блашко,** зубни лекар вратио се с пута и прима посете сваки дан од 7—2 с. Н. Сад, Рег. Александра ул. број 28. 1616 1—7

Нови Сад, 18. јуна.

— **Законски пројект.** У Министарству Конституанте израђени су многи законски нацрти. Најважнији нацрти су: О уређивању централне државне управе: о уређењу области; о државном Савету и управним судовима; о уређењу Главне Контроле; о министарској одговорности и пројект пословника за Законодавну Скупштину. Ови нацрти ће се прво претресати на министарским седницама, па ће после бити изнети пред Народну Скупштину.

Одговор

Г. Божидару Николићу бележнику.

На Вашу „изјаву“ у 150. броју „Заставе“, коју сте написали поводом чланка у истом листу броја 132. под насловом „Неправда и неправилност приликом именовања општинског представништва“ имам да изјавим ово:

Пре него што сте узели перо у руке, да напишете своју „изјаву“, требали сте онај чланак добро прочитати, па би се уверили, да се у истом чланку не вређа ни власт ни бележнички сталеж а најмање честити грађани, него да се констатују само факта приликом спремања листе за ново представништво и после именовања истог. У чланку се вели ово: да је организација радикалне странке као једина у месту споразумно на основу наредбе министра унутрашњих дела, по којој се ново представништво има створити а на основу резултата избора посланика, створила листу и поднела на именовање; да ни председник исте странке није ушао у представништво и ако је био на нашој листи; да је споразумно са народом требало ући половина имућник а половина сиромашних, а не 18 имућних а 6 сиромашних; да су због тога неки дали оставку; да је г. сремски начелник нове људе увео у звање и питао, да ли се жели у коме лицу промена.

Даље стоји написано ово: „Из свега се даде закључити, да се све удешава онако, како то желе бележници и међу се у представништво људи, који су по вољи бележницима т. ј. аминаши и да бележник сматра, да је он ту не села ради, него село њега ради“. Бележници су добили наредбу од својих предпостављених власти, да се има образовати општ. представништво према резултату избора посланика. То значи у споразуму са месним страначким организацијама. Ви то нисте учинили, те сте се огрешили о наредбу, јер је нисте извршили и о своје честите грађане, јер нисте с њима створили листу за ново представништво. Па ко вређа честите грађане: да ли онај, који износи догађаје како су се догодили, или онај, који није у споразуму са истима створио ново представништво? По чувењу се и на другим местима отприлике то исто дешава, па чиме се вређа бележнички сталеж? Пошто се лично ни са једном речи нико у чланку не напада нити вређа, то писац истога чланка није сматрао за потребно, да се пуним именом потпише.

Писац горњег чланка никог не вређа али писац „изјаве“ врло гадно, ниско вређа кад каже: „да подпише своје поштено име, ако га има....“ Онај који овако вређа туђе поштење без основе, без доказа, значи да поштење сматра за ситницу а не за највећи украс, који треба сваког поштеног човека да краси, тај је клеветник.

Навод: „да ће доказати, да су наводи лажни“ само ће онда доказати, ако докаже, да је организација на лажној основи радила и ако докаже, да наредба о новом представништву према резултату избора посланика не постоји. Што се тиче изреке: „не лаје куца села ради, него себе ради“ нека исту за себе задржи, кад му се тако допада. У осталом, ако се нашао г. бележник увређен, нека ствар преда редовном суду.

Петровосело. У име А. Ђ-а

поп-**Гига Плавшић** парох.

ПРИВРЕДА.

Од Трговачко-Занатлијске Коморе у Новом Саду.

III.

Српска Трговачка и Занатлијска Омладина у Сарајеву, уз суделовање свих привредних друштава и завода приређује Занатско Индустријску Пољопривредну Изложбу за Босну и Херцеговину у Сарајеву од 24. до 27. септембра о. г.

Сврха изложбе је пружити што потпунију слику занатског, индустријског и пољопривредног рада у Босни и Херцеговини. Распоред:

I) одељење, занати и индустрија. А. Кућна индустрија. Б. Обртни производи. Ц. Индустрија, инструктивне колекције производа појединих индустрија у Босни и Херцеговини.

II) одељење, пољопривреда, млекарство, пчеларство, воћарство и виноградарство и повртарство.

За предмете осим утакмице предвиђене су почасне дипломе, дипломе гласеће на златне, сребрне и бронзане медаље те дипломе признања.

Пријаве ради суделовања на изложби треба слати што пре на адресу: Приређивачки Одбор Занатске Индустријске и Пољопривредне изложбе у Сарајеву, Јелића ул. бр. 28. II. спрат, Поштански претинац 185.

Све пошиљке изложбених предмета морају бити франкиране. Одбор је предузео код власти и за попуст како за излагаче, тако и за посетиоце. Сваком пакету мора се приложити испод поклопца тачан попис садржине.

Брзојави.

(Брзојавна Агенција „Војводина“ Нови Сад.)

Истрага због атентата.

Београд, 20. јула. Иследник је данас саслушао Божидара Јетнера столарског радника, ученика Михајла Вича, који га је поучавао у комунистичким идејама. Јетнер је изјавио, да је до „Обзнане“ био редован члан новосадске комунистичке организације. Тек после тога је приступио терористима. У прво време је агитовао за скупљање чланова терористичке организације. Доцније пак добио је од посланика Ковачевића нарочиту мисију: имао је да учествује у организацији црвене војске. Ове црвене чете састојале су се из т. зв. десетина. Чланови црвене војске у Новом Саду су добијали дневницу, одело, оружје итд. Снабдевање црвене војске је вршио Јован Грос, који је био интедант црвене војске. Јетнер је даље изјавио, да је све инструкције и сваки савет добивао од Николе Ковачевића. На крају свога саслушања Јетнер је открио имена свију чланова терористичког одбора, који се састојао из 11 чланова, председник је био Антон Јуришић а секретар Јозеф Полгар. Јуришић и Полгар су ухапшени пре неколико дана у Новом Саду, а данас су доведени и у Београд.

Јетнер је после тога говорио још о организацији црвене војске. Преговори, који су се на ову односили, водили су се у стану Ороса или Чакија, а председавао је стално Ковачевић. Најважнији део ових седница је био онај, који се односио на то, да се дисциплина у војсци ослаби и на тај начин спроведе крајња дезорганизација у војсци. Јетнер је врбовао војнике за црвену армију. О успеху тога врбовања имао се подносити редован извештај Николи Ковачевићу, а овај је био увек задовољан, јер се јављао приличан број војника за црвену армију.

Ове су седнице биле тајне, а одржаване су празником или недељом од 9 сати у вече па до 2—3 сата у јутро.

На основу изјаве Михајла Вича ухапшен је и Фрања Буковенски, чиновник благајне за осигурање радника, за кога тврди да је присуствовао седници терористичког одбора од 26. јуна. Осим тога је узео жива учешћа у дефетистичком покрету, коме је главна сврха била дезорганизација војске и јавног поретка. Буковенски је на саслушању све то порицао и изјавио да је већ 1919. године иступио из комунистичке странке, те је био само за легалну борбу за остварење социјалних идеја.

После њега су саслушали Јозефа Зидара, болничког послужитеља, за кога Вич, Вимислички и Мојзеш такође тврде да је активни члан био новосадског терористичког одбора. Зидар пориче ову оптужбу и вели да никада није био члан комунистичке партије.

Судија иследник је затим саслушао Роберта Рибића, који изјављује да о целој ствари не зна много, био је истина члан десетина, али им није познавао прави значај. Саслушан је и Јозеф Полгар, који је из почетка покушавао да пориче, али је лагано ипак све признао. Он каже да је заузимао видно место у комунистичкој странци, али је увек био за легалну борбу.

Потрагу за Јухасом и Маринковићем сада је потпуно узео у своје руке комесар железничке полиције Стефановић. Он ће претражити сва она места за која се сумња да се тамо налази Јухас или Маринковић.

Један београдски лист пише, да је на дан када је у Београду извршен покушај атентата на Регента, требала и у Загребу избити револуција. Како пак атентат није успео, изостала је и загребачка револуција. Ко познаје хрватске прилике, тај зна, да та верзија није немогућа. Досадашњом истрагом се још није могло утврдити, да ли је и Радић и његова странка учесник у атентату, али многе околности указују на то. Јухас и Маринковић знаду о томе можда једини, наравно и посланик Никола Ковачевић, који све досада ништа није хтео да призна, али који дабоме све зна. Кад би говорио, издао би велике ствари од необичног значаја.

Енглеска флота у Новом Саду.

У четвртак 21. о. м. стиже у Нови Сад један одред енглеске флоте. Наше војне и грађанске власти спремају енглеским гостима сјајан и пријатељски дочек. По досад утврђеном програму енглески ће гости у петак учинити посету у 10 сати пре подне код г. ђенерала Милоша Васића, а у 10½ сати у градској кући. У 11 сати све наше власти враћају посету на енглеске лађе. После подне у 4 сата ће бити свечане војне вежбе, целокупне дунавске флотиле и новосадског гарнизона, у 7 сати банкет у почаст гостима, а у 9 сати илуминација на Дунаву уз војни концерат.

Умољава се грађанство, да приликом ових свечаности у почаст наших моћних савезника и пријатеља Енглеза узме учешћа, да своје домове украси заставама, а у петак у вече по оним улицама куда ће пролазити гости, осветли прозоре.

Агитација демократа.

Београд, 20. јула. Неколико демократских посланика из Јужне Србије и Љуба Давидовић те Фр. Кумануди путују вечерас за Јужну Србију где ће у више места одржати важне конференције о уставу и консолидовању прилика. Овим конференцијама се придодаје необична велика важност.

Питање Бароша.

Београд, 20. јула. Како се из Рима јавља, Италија по свој прилици жели да поновно поведе преговоре са нашом Краљевином у погледу спорних питања око граница. У Риму се са извесношћу рачуна да наша влада никада неће попустити у питању повреде суверенитета луке Бароша.

Валута.

Београд, 20. јула 20 динара у злату 21.70, франак 304. долар 38.60, марка 54.—, Женева 644.—, Париз 306.50, Праг 51.60, Лондон 141.—, Берлин 52.25, Беч 5.—.

Управник: **Јаша Томић.**

Одговорни уредник: **Трива Милитар.**

Број 67/ех 1921.

Стечај.

Српска православна црквена општина у Новом Саду овим расписује стечај на два стипендијска места за слушаоце технике, из задужбине народних добротвора Луке Миланковића и сестре му Марије Петровићке.

По основном писму стипендија износи К 1000·—, али је црквени одбор повисио стипендију за време трајања скупоће годишње на К 5000·—, а издаје се у 10 месечних оброка.

Молби ваља приложити: крштено писмо, лекарску сведоџбу, као и сведоџбу о свршеним наукама и о сиромаштву. Компетовати могу само Срби православне вере.

Молбе се имају поднети председништву ове општине најдуже до 15. августа 1921.

Из седнице црквеног одбора држане у Новом Саду 10. јула 1921.

Паја Ђурчић књиговођа. 1608 1-2 **Ђока Летић** потпредседник.

Стечај.

Задрузи Срба Занатлија Новосађана потребан је послужитељ и инкасант. Првенство имају задругари. Ко рефлектује на ово место, нека се обрати на Јоцу Сивачког, председника Задруге. Рок стечају 10 дана од првог увртшења у листу.

1613 1—2 **Председништво.**

На број Г. 366/1921.

Објава.

По овлаштењу Стечајног Одбора, масе презадуженог Ивана Фригановића у Новом Саду, продајем стечајну масу, која је побележена у инвентару под ставкама 1 до 142, а која се састоји из разне робе и дућанског намештаја за цену од 115.111 круна на офертуалној, евентуално усменој лицитацији, која ће се одржати 25. јула 1921. год. после подне у ½4 сата у дућанском локалу кућа број 10. Темеринска улица.

Инвентар, као и роба могу се видети сваки дан до дана лицитације од ½4—5 сати после подне код старатеља стечајне масе адвоката Дра Михајла Продановића у Новом Саду, Пашићева (Ђурчијска) улица број 6.

Нудиоци су дужни своје понуде у затвореној коверти са означеном ценом, а са 10% од исте у готовом поднети до ½4 сата по подне дана лицитације председнику стечајног одбора дру Кости Хацији, адвокату у Новом Саду, Соколска улица.

Стечајни одбор задржава себи право да ону понуду усвоји, коју сам за сходну нађе.

Ни стараоц стечајне масе, нити одбор не одговара за каквоћу и количину стечајне масе, односно робе.

Купац је дужан куповину одмах на дан лицитације, чим му се понуда усвоји куповну цену у готовом исплатити и робу примити; а дућански локал и подрум најдуже за 5 дана испразнити.

Купац је дужан законом прописану пристојбу одмах при купу исплатити.

У Новом Саду, 13. јула 1021. год.

Др. Михаило Продановић стараоц стечајне масе.

1592 2-2

Продаја земље на вечито.

Старатељство српске велике гимназије новосадске овим расписује поновну јавну усмену лицитацију ради продаје на вечито 50 јутара земље, задужбине Васе Јовановића-Чиче, која се налази у тителском хатару, пошто прва продаја по вишим властима није одобрена. Лицитација ће се обавити у недељу 24. јула 1921. у 8 сати пре подне у Српској Великој Гимназији Новосадској. Услови продаје прочитаће се на сам дан лицитације. Вадиум је 50.000 круна.

Продаја за купца важи одмах, а за старатељство по одобрењу Министарства Просвете Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

1594 2—2 **Старатељство.**

КУЋА

на продају Лукијана Мушицког (Принц Евгенова) улица број 29. — За услове упитати у истој кући. 1589 2—

„ВИКТОРИА“ Прва Југ. Творница хемијских производа, ЗАГРЕБ

Каптол број 21. Телефон интерурбан број 3-73.

Произвађа признати најбољи КОЛОМАЗ

Разашиље се у бурадима, те дрвеним и плетеним кутијама.

Ценике и узорке на захтев бадава и франко. Пазите на заштитни знак! - - - -

1550 5—6

Дражба.

Дана 11/24. јула о. г. у недељу по подне у 2 сата продаваће се на јавној дражби овогодишњи род шљива. Поближа обавештења код потписане управе могу се сваки дан добити.

Управа ман. Раковац (Срем).

1605 1—1

Клавира

потпуних, најбољих предратни квалитет, првокласни фабрикат по најјефтинијим ценама код:

Беле Трупела

произвођач музичких инструмената, **Нови Сад,** Дунавска улица 17. — Штимовање и оправка примају се. 1538 3-6

Михајловићев млин

на обору, меље жито на ушур, за 10% од сто, а кукуруз прекрупи 20 круна од 100 кг. — Послуга тачна. 1609 1—3

Ново отворена! Ново отворена!

Гвожђарска трговина Петровић и Ђурковић

Нови Сад, Житна пијаца 11.

Нуди сваке врсте гвожђарске робе, као праве Винтерове осовине, шине, за точкове округлог, четвороугластог и плоснастог гвожђа винклајза, челика за федере, сваке врсте црног и поцинкованог плеха, најбоље врсте белога плеха за лимаре, све врсте ексера шарафа и мутера, главе за плугове, раоника, ашова, лопата, вила, окова за зграде и покућство, федера за мадраце, кухињско посуђе, и сва остала гвожђарска роба, по најјефтинијим дневним ценама. 1615 1—1

НА ПРОДАЈУ

200 метерских центи вуне.

Обратити се на адресу:

Милутин Аћимовић

1606 **Мохач — Барања** 1—1

На Сајлову

продаје се на вечито 8 и ¼ јутра првокласне земље у две парцеле од 3 и 5 јутара, подесне за баштованлук. — Интересанти нека се обрате на Администрацију под шифром **И. Р.,** или под истом шифром у **Земун, Дубровачка ул. бр. 6.**

1607 1—2

ПРОГРЕС Биро за анонсирање и превађање, **Нови Сад,** Футошка улица број 44. (у кући дра Вагнера). 1603 2-12

Кубикашких колица

Сентешких, готова окована на комад и више, аб стовариште и свака станица, нуди уз најповољније дневне цене. Дрварско Угљарска радња: - - - -

Д. БЈЕЛИЋ И КЕЛЕР

НОВИ САД 1590 2-3 Телефон 117.

Макулатур - папира

од новина и нерасечених књига **за паковање воћа и поврћа** има на продају на велико и мало, књижара

Јована Живковића у Сремским Карловцима.

1417 10—10

КЊИГЕ СРП. КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ

Сва она кола Срп. Књижевне Задруге која су добили претплатници неувезано, увезујемо у оригиналне корице уз врло повољне цене.

ШТАМПАРСКО ПОДУЗЕЋЕ „ЗАСТАВА“ Д. Д. НОВИ САД

ЛАЗАРЕВА УЛИЦА 14.

„КОЛОМАЗ ВУЛКАН“

Прворазредан, без конкуренције у цени и каквоћи! Тражите узорке и ценике.

Загреб, Мирамарска цеста 23. Телефон 24—08.

1479 4—4

ПОМОДНА МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

БРАЋЕ МИРОСАВЉЕВИЋА

потребује једног старијег и једног млађег **помоћника.** — Рефлектанти морају осим српског језика, немачки и мађарски знати.

1612 1—2

Девојачки институт и интернат

Узгојни завод уређен по примеру најбољих иностраних завода ове врсте уз вишу школу с правом јавности. Проспекте шаље безплатно управа завода.

Др. Ада Брох и сестре, Загреб. Гундулићева ул. 63.

За време празника: БЛЕД, ВИЛА СОКОЛ. 1624 1—

На знање поштованом Грађанству!

Овим упозоравам поштовано грађанство, да сам моју **браварску и машинску радионицу** преселио из Пашићеве (Ђурчијске) улице у сопствену кућу **у Вуковићевој улици број А.,** те исту са **машинеријама** тако снабдео, да могу **у најкраћем времену** а по **најнижој цени,** највеће послове сваке машинске и браварске струке, израђивати. — У мојој радионици производе се **шпархерди** нарочитог система, те сам и специалиста за све могуће **жељезне** ограде и **целокупан грађевински посао.**

МАТИЈА ЈОВАНОВИЋ

РАДИОНИЦА ЗА МАШИНСКУ И БРАВАРСКУ ПРОИЗВОДЊУ

НОВИ САД, ВУКОВИЋЕВА УЛ. БР. А.

1357 14—15

Штампарско подузеће „Застава“ д. д. 768—921.